

LIBRIS We know books
PATRICIA
HIGHSMITH

APE ADÂNCI

Traducere din limba engleză și note
IRINA-MARINA BORTOI

LITERA

București
2021

1

Vic nu dansa, dar nu din motivele pe care și le oferă cei mai mulți bărbați care nu dansează. El nu dansa pur și simplu pentru că soției sale îi plăcea să danseze. Justificările pe care le căuta pentru atitudinea sa erau firave și nu-l păcăleau nici măcar un minut, cu toate că îi treceau prin minte de fiecare dată când o vedea pe Melinda cum dansează: era insuportabil de ridicolă când dansa. Făcea dansul să fie ceva jenant.

Era conștient că Melinda îi intra și-i ieșea din câmpul vizual în pas de dans, însă foarte puțin conștient, se gândi el, și numai faptul că îi cunoștea fiecare detaliu fizic îl făcu să-și dea seama că era ea de fapt. Cu calm, ridică paharul de scotch cu apă și sorbi din el.

Stătea cocoșat, cu o expresie neutră pe față, pe bancheta tapițată care se curba în jurul stâlpului balustradei familiei Meller, privind fix tiparul schimbător al dansatorilor și gândindu-se că în seara aceea când se va duce acasă va arunca o privire la jardinierele cu plante din garaj ca să vadă dacă i-a răsărit degețelul-roșu. Creștea mai multe feluri de plante acum, reprimându-le creșterea prin privirea de jumătate din lumina și apa de care aveau parte în mod normal, în ideea de a le intensifica aroma. În fiecare după-amiază, așeza jardinierele la soare la ora unu, când venea acasă

pentru masa de prânz, și le ducea înapoi în garaj la trei, când se întorcea la tipografie.

Victor Van Allen avea treizeci și șase de ani, o înălțime puțin sub medie, era predispus mai degrabă la o corpolență generală fermă decât la îngrășare, și avea niște sprâncene groase, de un maroniu intens, care ieșeau în evidență deasupra ochilor de un albastru nevinovat. Părul șaten era drept, tuns scurt, și asemenea sprâncenelor, cu fir gros și tenace. Gura îi era de mărime potrivită, fermă și de obicei căzută în colțul drept cu o hotărâre strâmbă sau cu umor, în funcție de cum voiai să o iei. Gura era cea care dădea o anume ambiguitate chipului său – fiindcă puteai citi și amărăciune pe figura lui – pentru că ochii albaștri, mari, inteligenți și imposibil de surprins nu îți dădeau nici un indiciu despre ceea ce gândea sau simțea.

În ultimele clipe zgomotul crescuse cu vreun decibel, iar dansul devenise mai abandonat ca răspuns la muzica latino care începuse să se audă pulsând în difuzoare. Zgomotul îi ofensa urechile și totuși rămânea pe loc, cu toate că știa că s-ar fi putut plimba pe hol până la biroul gazdei, unde ar fi căutat printre cărțile de acolo dacă ar fi avut chef. Băuse suficient cât să-și stârneasă un bâzâit slab și ritmic în urechi, nu cu totul neplăcut. Poate că la o petrecere sau la orice adunare unde băutura e la discreție, ideea e să bei pe măsura zgomotului în creștere. Să alungi zgomotul din exterior cu propriul tău zgomot. Poți să-ți aranjezi un vacarm de glăscioare vesele chiar la tine în cap. Ar ușura o mulțime de lucruri. Să nu fii niciodată foarte treaz, nici foarte beat. *Dum non sobrius, tamen non ebrius*. Un epitaf potrivit pentru el, însă, din păcate, neadevărat, se gândi Vic. Adevărul simplu și monoton era că de cele mai multe ori prefera să fie alert.

Involuntar, privirea i se focaliză asupra tiparului care se organiza brusc: un șir de conga. Și involuntar o regăsi pe Melinda, aruncându-i peste umăr un zâmbet vesel de genul „prinde-mă dacă poți“ bărbatului care o urma, iar acesta – care își băgase practic capul în părul ei – era Joel Nash. Vic oftă și sorbi din băutura. Pentru un bărbat care stătuse să danseze până la trei azi-noapte, și până la cinci în noaptea precedentă, domnul Nash se descurca foarte bine.

Vic tresări, simțind o mână pe mâneca lui stângă, dar era numai bătrâna doamnă Podnansky care se apleca spre el. Aproape uitase că e acolo.

– Nu pot să-ți mulțumesc îndeajuns, Vic. Chiar nu te deranjează s-o iei tu?

Îl întrebase același lucru cu cinci sau zece minute în urmă.

– Sigur că nu, spuse Vic zâmbind și se ridică odată cu ea. O să trec mâine pe la unu fără un sfert.

Chiar atunci Melinda se aplecă spre el, peste brațul domnului Nash, și spuse aproape în fața doamnei Podnansky, cu toate că se uita la Vic:

– Bătrânelule! De ce nu dansezi?

Iar Vic o văzu pe doamna Podnansky tresărind și revenindu-și cu un zâmbet înainte de a se îndepărta.

Domnul Nash îi afișă lui Vic un zâmbet vesel, ușor amețit, în timp ce se îndepărta dansând cu Melinda. Și cum i-ai spune acestui gen de zâmbet? se întrebă Vic. Camaraderesc. Acesta era cuvântul. Așa intenționase Joel Nash să fie. Vic își luă deliberat privirea de pe Joel, deși urmărise un anume gând care avea de-a face cu chipul său. Nu comportamentul lui – ipocrit, pe jumătate jenat, incompetent – îl irita atât de mult, cât fața lui. Rotunjimea aceea băiețească a obrazilor și a frunții, părul acela șaten-deschis care se ondula

frumos, trăsăturile acelea regulate pe care femeile care-l plăceau le-ar descrie drept nu *prea* regulate. Cele mai multe femei l-ar considera chipeș, bănuia Vic. Își amintea cum domnul Nash ridicase privirea să-l privească de pe canapea în timp ce-i întindea paharul gol a șasea sau a opta oară seara trecută, de parcă i-ar fi fost rușine să mai accepte un pahar, rușine să mai stea cincisprezece minute, și totuși o oarecare insolență nerușinată predominase pe chipul lui. Până acum, se gândi Vic, iubirii Melindei măcar avuseseră mai mult creier sau mai puțină insolență. Joel Nash nu va rămâne însă pentru totdeauna în cartier. Era agent comercial pentru Compania Chimică Furness-Klein din Wesley, Massachusetts, și venise pentru câteva săptămâni de informare cu privire la noile produse ale companiei, așa spusese. Dacă avea să-și facă o casă în Wesley sau Little Wesley, Vic nu avea nici un dubiu că îi va lua locul lui Ralph Gosden, indiferent cât de mult s-ar fi plictisit Melinda de el sau cât de mult noroc i-ar fi purtat în alte privințe, fiindcă Melinda nu putea niciodată să reziste unui tip pe care-l considera chipeș. Joel ar fi mai chipeș decât Ralph, după părerea Melindei.

Vic ridică privirea și-l văzu pe Horace Meller stând lângă el.

- Salut, Horace. Cauți un loc?

- Nu, mersi.

Horace era un bărbat firav și cărunț, de înălțime medie, cu un chip sensibil și îngust și o mustață neagră oarecum stufoasă. Gura de sub mustață purta zâmbetul politicoș al unei gazde agitate. Horace era mereu agitat, cu toate că petrecerea mergea cât de bine și-ar fi putut dori orice gazdă.

- Ce se mai întâmplă la fabrică, Vic?

- Îl pregătesc pe Xenofon, răspunse Vic. Nu puteau vorbi foarte bine în vacarmul din încăpere. De ce nu treci pe acolo într-o seară?

Vic se referea la tipografie. Era întotdeauna acolo până la șapte și rămânea singur de la cinci, fiindcă Stephen și Carlyle plecau acasă la ora aceea.

- Bine, o să vin, zise Horace. Băutura e în regulă?

Vic dădu din cap că da.

- Ne vedem, spuse Horace, îndepărtându-se.

Vic simți un vid de îndată ce Horace plecă. O stânjenală. Ceva nerostit, iar Vic știa ce e: Horace se abținuse cu tact să-l pomenească pe domnul Joel Nash. Nu spusese că Joel e de treabă, sau bine-venit, și nici nu întrebase nimic despre el și nu se obosise cu vreo banalitate. Melinda făcuse manevre ca să-i facă rost și lui Joel de o invitație la petrecere. Vic o auzise la telefon cu Mary Meller alaltăieri: „...Păi, nu e chiar un oaspete, dar ne simțim responsabili pentru el pentru că nu cunoaște prea mulți oameni în oraș... Oh, mulțumesc, Mary! Mă gândeam eu că n-o să te deranjeze să mai ai un bărbat acolo, și încă unul atât de arătos...” De parcă ar fi putut cineva s-o smulgă pe Melinda de lângă el, fie și cu o rangă. Încă o săptămână, se gândi Vic. Încă șapte nopți, mai exact. Domnul Nash pleca pe întâi, într-o duminică.

Joel Nash se materializă, se profilă instabil în sacoul lui alb cu umeri lați, aducându-și paharul.

- Bună seara, domnule Van Allen, spuse Joel cu o formalitate prefăcută și se trânti pe canapea în locul unde stătuse doamna Podnansky. Cum vă simțiți în seara asta?

- Oh, ca de obicei, spuse Vic, zâmbind.

- Am să-ți spun două lucruri, zise Joel cu un entuziasm neașteptat, de parcă s-ar fi gândit la ele chiar în

clipa aceea. Unul este că am fost rugat – de compania mea – să mai rămân aici două săptămâni, așa că sper că o să pot să vă răsplătesc pe *amândoi* pentru ospitalitatea generoasă de care ați dat dovadă în ultimele săptămâni și... Joel râse băiețește, ferindu-și capul.

Melinda era un geniu când era vorba să găsească oameni precum Joel Nash, se gândi Vic. Mici uniri ale unor suflete mari.

- Și al doilea?

- Al doilea... Păi, al doilea e că vreau să spun că ești un adevărat camarad fiindcă ești atât de amabil în privința faptului că mă văd cu soția ta. Nu că aș fi văzut-o prea mult, înțelegi, doar la prânz de vreo două ori și o plimbare cu mașina la țară, dar...

- Dar ce? îl îndemnă Vic, simțindu-se deodată treaz de-a dreptul și scârbit de starea fadă de ebrietate a lui Nash.

- Păi, mulți bărbați mi-ar fi mutat fața la spate pentru mai puțin... gândindu-se că e vorba de mai mult, desigur. Pot să înțeleg de ce ai fi puțin enervat, dar tu nu ești. Văd asta. Presupun că vreau să spun că îți sunt recunoscător că nu mi-ai tras un pumn în nas. Nu că ai avea de ce să-mi tragi un pumn în nas, desigur. Poți s-o întrebi pe Melinda, în caz că ai vreo îndoială.

Persoana potrivită pe care s-o întreb, desigur. Vic îl privi lung, cu o indiferență calmă. Răspunsul potrivit, se gândi Vic, era nimic.

- În orice caz, voiam să spun că sunt de părere că ești un adevărat cavaler, adăugă Nash.

Al treilea anglicism afectat al lui Joel Nash îl călcă pe nervi pe Vic într-un mod neplăcut.

- Îți apreciez sentimentele, zise Vic, cu un surâs, dar eu nu-mi iroiesc timpul trăgându-le oamenilor pumni în nas. Dacă chiar nu-mi place de cineva, atunci îl omor.

- Îl omori?

Domnul Nash își afișă zâmbetul vesel.

- Da. Ți amintești de Malcolm McRae, nu-i așa?

Vic știa că știe de Malcolm McRae fiindcă Melinda spusese că i-a povestit lui Joel totul despre „misterul lui McRae“ și că Joel fusese foarte interesat pentru că l-a văzut pe McRae o dată sau de două ori la New York în chestiuni legate de afaceri.

- Da, spuse Joel Nash, devenind atent.

Zâmbetul lui Joel Nash se micșorase. Acum nu mai era decât un simplu element de protecție. Melinda i-a spus fără îndoială lui Joel că Mal fusese destul de amoretat de ea. Era un element de picanterie pe care-l adăuga poveștii.

- Glumești, spuse Joel.

În clipa aceea, după expresia și replica lui, Vic înțelese două lucruri: că Joel Nash a făcut deja dragoste cu soția lui și că propria lui atitudine de un calm implacabil în prezența Melindei și a lui Joel i-a lăsat o impresie formidabilă. Vic îl speriască - nu doar acum, ci și în anumite seri petrecute acasă. Vic nu arătase niciodată vreun semn de gelozie convențională. Oamenii care nu se poartă într-o manieră ortodoxă, se gândi Vic, sunt prin definiție înfricoșători.

- Nu, nu glumesc, zise Vic cu un oftat, luând o țigară din pachet, apoi oferindu-i pachetul lui Joel.

Joel Nash scutură din cap.

- A devenit puțin cam îndrăzneț, cum se spune, cu Melinda. Probabil ți-a povestit. Dar nu a fost atât asta, cât faptul că întreaga lui personalitate mă călca pe nervi. Îngâmfarea lui și faptul că veșnic leșina pe undeva, așa că lumea trebuia să-l primească peste noapte. Și zgârcenia lui revoltătoare.

Vic își fixă țigara în portțigaret și-l strânse între dinți.

- Nu te cred.

- Eu cred că da. Nu că ar conta.

- Chiar l-ai omorât pe Malcolm McRae?

- Cine altcineva crezi că a făcut-o?

Vic așteptă, dar nu primi nici un răspuns.

- Melinda mi-a spus că l-ai întâlnit sau că știi cine e. Ai vreo teorie? Mi-ar plăcea să le aud. Teoriile mă interesează. Uneori mai mult decât faptele.

- Nu am nici o teorie, spuse Joel pe un ton defensiv.

Vic remarcă o retragere, o frică, în felul în care domnul Nash stătea acum pe bancă. Vic se lăsă pe spate, ridică și coborî sprâncenele maronii stufoase, și suflă fumul drept în fața lui.

Se lăsă liniștea.

Domnul Nash întorcea pe toate părțile diverse remarci în mintea sa, Vic știa asta. Vic știa chiar și genul de remarcă pe care o va face.

- Având în vedere că îți era prieten, începu Joel, exact cum se aștepta Vic, nu cred că e foarte amuzant să glumești pe tema morții lui.

- Nu mi-era prieten.

- Atunci nevastei tale.

- O chestiune diferită, trebuie să recunoști.

Domnul Nash reuși să dea din cap aprobator. Apoi să afișeze un zâmbet strâmb.

- Tot mi se pare că e o glumă nesărată.

Se ridică.

- Scuze. Poate data viitoare îmi iese mai bine. Oh, doar o clipă!

Joel Nash se întoarse.

- Melinda nu știe nimic despre asta, spuse Vic, sprinindu-se în continuare cu dezinvoltură de stâlpul balustradei. Aș prefera să nu-i spui.

Joel zâmbi și-i făcu cu mâna în timp ce se îndepărta. Mâna îi era moale. Vic îl privi cum se duce în cealaltă parte a livingului, lângă Horace și Phil Cowan, care stăteau de vorbă împreună, dar Joel nu încercă să li se alăture. Rămase singur și își luă o țigară. Domnul Nash se va trezi de dimineață și va crede în continuare că a fost o glumă, se gândi Vic, cu toate că va avea totuși dubii, suficient cât să le adreseze câtorva oameni niște întrebări legate de atitudinea lui Vic Van Allen față de Malcolm McRae. Și diverși oameni – Horace Meller, de pildă, și chiar și Melinda – îi vor spune că Vic și Mal nu s-au înțeles niciodată prea bine. Iar soții Cowan sau Horace, sau Mary Meller, dacă ar fi strânși cu ușa, ar recunoaște că au observat ceva între Mal și Melinda, doar câteva flirturi, desigur, dar...

Malcolm McRae fusese director de publicitate, nu unul foarte important, însă avusese un aer neplăcut de superioritate și condescendență. Fusese genul despre care femeile spun că e fascinant și pe care bărbații îl detestă în general. Înalt și zvelt, și imaculat, cu o față lungă și îngustă, cu nimic care să iasă în evidență în amintirea lui Vic, cu excepția unui neg mare de pe obrazul drept, ca al lui Abraham Lincoln, cu toate că se presupunea că și ochii lui erau fascinanți, își aminti Vic. Și fusese ucis, fără vreun motiv cunoscut, în apartamentul său din Manhattan, de către un atacator pe care poliția nu reușise încă să-l găsească. De-asta povestea lui Vic îl impresionase într-atât pe Joel.

Vic se relaxă și mai mult cu spatele lipit de stâlpul balustradei și își întinse picioarele în față, amintindu-și acum cu o desfătare neobișnuită cum stătea Mal în spatele Melindei pe terenul de golf, cu brațele în jurul ei, arătându-i cum să reușească o lovitură care i-ar fi ieșit mai bine decât lui dacă ar fi vrut asta. Și cealaltă dată,

pe la ora trei dimineața, când Melinda se retrăsese cu cochetărie în dormitor, cu un pahar cu lapte, și îl rugase pe Mal să vină să stea de vorbă cu ea. Vic rămăsese încăpățânat în living, prefăcându-se că citește, hotărât să stea acolo indiferent cât de târziu s-ar fi făcut, atât timp cât Mal era în camera ei. Nu încăpea comparație între intelctele lor, al lui Mal și al Melindei, iar Mal s-ar fi plictisit de moarte dacă ar fi avut-o vreodată o jumătate de zi doar pentru el. Dar existase întotdeauna mica ispită a sexului. Întotdeauna existase micul hai-să-fim-serioși al Melindei, care spunea ceva de genul: „Oh, Vic? Îl iubesc, chiar îl iubesc, doar că nu așa. Oh, așa e de ani de zile. Nici el nu ține la mine așa, deci...”, cu ochii ei migdalați, răbdători, de culoare verde-căprui. Mal ieșise din camera Melindei după vreo douăzeci de minute. Vic era sigur că nu se întâmplase nimic între ei, niciodată. Dar își aminti o anumite satisfacție când auzise că Mal a fost omorât în decembrie trecut. Sau în ianuarie? Iar primul lui gând fusese că Mal a încasat-o de la vreun soț gelos.

Preț de câteva clipe, Vic își imaginase că Mal s-a întors în camera Melindei în noaptea aceea, după ce el s-a dus în dormitorul lui, de cealaltă parte a garajului, că el știa despre asta și că planificase crima cu meticulozitate, se dusese la New York cu vreun pretext, îl vizitase pe Mal cu o greutate pentru fereastră sub haină (ucigașul trebuie să fi fost un prieten sau o cunoștință, scriseră ziarele, fiindcă Mal îi dăduse evident drumul în casă în liniște), și îl omorâse pe Mal în bătaie. Tăcut și eficient, fără să lase amprente – nici ucigașul adevărat nu lăsase –, apoi se întorsese cu mașina în Little Wesley în aceeași seară, dând drept alibi, în caz că i-ar fi cerut vreodată cineva așa ceva, că se uita la un film în gara Grand Central la ora la care Mal fusese ucis,